

SELF-EVALUATION OF THE QUALITY OF STUDENTS' LEARNING OUTCOMES IN HIGHER EDUCATION

САМООЦІНКА ЯКОСТІ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

Azizova K. M., Pochueva O. O. Self-evaluation of the quality of students' learning outcomes in higher education

In the article the essence and meaning of self-evaluation of quality of learning outcomes in higher education is considered. The indicators for monitoring and self-evaluation of learning outcomes that include indicators characterizing the results of the research activities of students, the results of student learning, student employment, and number of students were defined. An algorithm for calculating the generalizing indicator of quality of learning outcomes in higher education by the faculties on the basis of which the matrix of self-learning outcomes in higher education is formed.

Keywords: self-evaluation, learning outcomes, higher education, monitoring, control.

Азізова К. М., Почуєва О. О. Самооцінка якості результатів навчання у вищому навчальному закладі

У статті розглянуто сутність та зміст поняття самооцінки якості результатів навчання у вищому навчальному закладі. Визначено індикатори моніторингу та самооцінки результатів навчання, які містять показники, що характеризують результати науково-дослідної діяльності студентів, результати навчання студентів, працевлаштування студентів та контингент студентів. Наведено алгоритм розрахунку узагальнюючого показника якості результатів навчання у вищому навчальному закладі в розрізі його факультетів, на основі якого формується матриця самооцінки якості результатів навчання у вищому навчальному закладі.

Ключові слова: самооцінка, результати навчання, вищий навчальний заклад, моніторинг, контроль.

Азизова Е. М., Почуева О. А. Самооценка качества результатов обучения в высшем учебном заведении

В статье рассмотрены сущность и содержание понятия самооценки качества результатов обучения в высшем учебном заведении. Определены индикаторы мониторинга и самооценки результатов обучения, которые включают показатели, характеризующие результаты научно-исследовательской деятельности студентов, результаты обучения студентов, трудоустройство студентов и контингент студентов. Приведен алгоритм расчета обобщающего показателя качества результатов обучения в высшем учебном заведении в разрезе его факультетов, на основе которого формируется матрица самооценки качества результатов обучения в высшем учебном заведении.

Ключевые слова: самооценка, результаты обучения, высшее учебное заведение, мониторинг, контроль.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку освіти взагалі та вищої освіти зокрема для забезпечення якості освіти дедалі більше стають актуальними питання моніторингу та самооцінки результатів навчання у вищому навчальному закладі. Для розвитку вищого навчального закладу, удосконалення якості процесів і результатів, розуміння їх відповідності прогнозованим критеріям поряд із моніторинговими процедурами має здійснюватися і самооцінка. Самооцінювання, як інструмент управління, дозволяє керівництву вищого навчального закладу, з одного боку, отримати об'єктивне уявлення про стан своєї навчально-виховної та науково-дослідної діяльності, з іншого, – окреслити основні потреби суспільства та на основі отриманої інформації визначити пріоритетні напрямки розвитку вищого навчального закладу. Проте, як показує практика управління вищим навчальним закладом, даному питанню приділяється недостатня увага. Саме

визначення індикаторів, показників, критеріїв, алгоритмів і механізмів моніторингу та самооцінки результатів навчання сприятиме узгодженню управління та самоуправління учасників освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Наукові дослідження різних аспектів моніторингу та самооцінки якості результатів навчання у вищому навчальному закладі знайшли відображення в працях таких науковців, як: А. І. Белкін, О. О. Байназарова, А. А. Орлов, А. Тайджиман, Т. Н. Послтвейт, П. В. Голубков, Т. А. Лукіна, Г. В. Єльнікова, О. І. Ляшенко, А. Н. Майоров, В. Г. Попов, Т. А. Стефановська, Т. М. Олендр, В. І. Звонніков, М. Б. Челишкова та ін. Серед російських та українських вчених можна виділити дослідження М. О. Агапової, В. Ф. Вишнопольської, О. А. Столярчука, А. Я. Цюприка, О. В. Шупти та ін., в яких розглянуто сутність, зміст та організаційне забезпечення самооцінки якості підготовки студентів.

Однак існують такі недостатньо висвітлені та дискусійні аспекти в дослідженні даної проблеми, а саме:

- теоретичні розробки у сфері моніторингу та самооцінки результатів навчання не повною мірою враховують особливості управління в сучасних умовах України;

- методичні й організаційні аспекти впровадження моніторингу та самооцінки результатів навчання в діяльність вищих навчальних закладів залишаються недостатньо розвиненими.

Метою статті є з'ясування сутності самооцінки якості підготовки студентів та визначення процедури проведення самооцінки результатів навчання у вищому навчальному закладі.

Виклад основного матеріалу дослідження із обґрунтуванням одержаних результатів.

Самооцінка вищого навчального закладу полягає у всебічному та систематичному аналізі діяльності організації та результатів по відношенню до системи управління якістю чи моделі досконалості.

У науковій літературі самооцінка визначається таким чином.

М. Г. Конка у своїх дослідженнях характеризує самооцінку як засіб виявлення прихованих, організаційних напружень, що непомітно підкрадаються, з одного боку, і як важливий елемент вироблення інноваційних планів й отримання конкретних рішень щодо зняття напружень, – з іншого [4].

О. І. Момот під самооцінкою організації розуміє всебічний, систематичний і регулярний аналіз діяльності організації та досягнутих результатів і їх відповідності визначеним критеріям, який проводиться за ініціативи самої організації. Організація може адаптувати існуючу або розробити власну методологію і власні критерії самооцінки [6].

Н. М. Беденко самооцінку вищого навчального закладу трактує як процес двосторонній або як сегментну оцінку діяльності вищого навчального закладу за власною ініціативою, що дозволяє отримати інформаційну базу для подальших поліпшень [2].

Мета самооцінки полягає в отриманні об'єктивних результатів та наданні рекомендацій, заснованих на фактах, що стосуються сфер застосування ресурсів для поліпшення діяльності. Виходячи з даного аспекту самооцінка може бути корисною при вимірюванні досягнень у порівнянні з цілями, а також при повторній оцінці відповідності цим цілям.

С. В. Пономарьов виділяє такі етапи самооцінки і розміщує їх у такій послідовності:

- планування роботи, пов'язаної із самооцінкою;
- призначення керівника проекту;
- визначення групи самооцінки і розробка положення про її роботу;
- розподіл відповідальності та повноваження між учасниками самооцінки;
- створення експертної групи;
- проведення самооцінки;
- аналіз отриманих результатів, розробка і реалізація плану заходів за результатами самооцінки;
- здійснення контролю над виконанням заходів щодо вдосконалення управління якістю;

- проведення повторної самооцінки [8].

Найважливішими перевагами застосування самооцінки є: отримання об'єктивних оцінок, які заснованих на фактах; впровадження різних ініціатив у повсякденну діяльність вищого навчального закладу; поява можливості поширення кращого досвіду всередині вищого навчального закладу; використання отриманих результатів для вдосконалення діяльності вищого навчального закладу.

Розглянемо більш детально сутність самооцінки якості результатів навчання у вищому навчальному закладі.

Самооцінка якості підготовки студентів – це оцінка суб'єктами навчального процесу власної діяльності на основі аналізу отриманих результатів та їх співставлення з бажаними [7]. Аналіз отриманих результатів, а саме: результатів навчання студентів, здійснюється за результатами моніторингу та охоплює якість результатів навчання та якість відвідування занять студентами, що визначаються у розрізі факультетів, навчальних курсів, спеціальностей підготовки, навчальних дисциплін, кафедр (рис. 1).

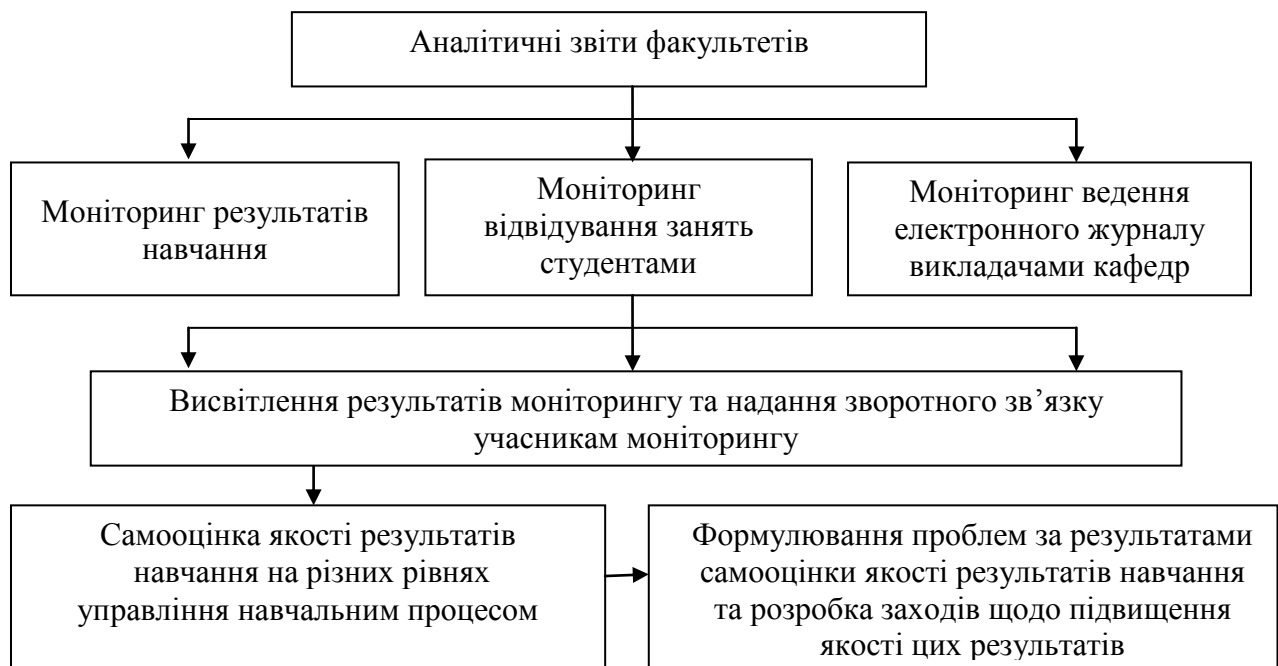

Рис. 1. Самооцінка якості результатів навчання у вищому навчальному закладі

Аналітичні звіти факультетів для моніторингу та самооцінки результатів навчання у вищому навчальному закладі повинні містити таку інформацію:

- загальний стан ведення електронного журналу викладачами кафедр, тобто своєчасність та систематичність виставлення оцінок за формами та видами контролю та пропусків занять, наявність оцінок за формами та видами контролю;

- проблеми ведення окремими викладачами обліку підсумкового (поточного) контролю результатів навчання та відвідування занять студентами на кафедрах;

- перелік навчальних груп (шифр, курс, керівник академічної групи), що мають найкращі поточні результати навчання та найбільші проблеми за поточними результатами навчання;

- перелік навчальних дисциплін, при викладанні яких простежуються проблеми щодо якості результатів навчання;

- перелік заходів щодо регулювання якості підсумкових результатів навчання;

- аналіз якості результатів навчання студентів: загальна чисельність студентів на початок семестру, чисельність іноземних студентів, дані щодо якісної та абсолютної успішності, дані щодо негативних результатів навчання та академічної заборгованості, дані щодо пропусків занять студентами.

Важливими функціональними елементами системи моніторингу та самооцінки результатів навчання є аналіз і контроль, які передбачають формування оптимальної кількості індикаторів, за допомогою яких можна отримати інформацію про якість навчання. Отже, для дотримання загальних вимог до системи показників (відповідність конкретним цілям і завданням вищого навчального закладу, вичерпна характеристика та відображення результатів навчання і об'єктивних процесів вищого навчального закладу, комплексна кількісна та якісна оцінка діяльності вищого навчального закладу, відповідність методам планування) було відібрано перелік показників-індикаторів якості результатів навчання на основі теоретичного узагальнення та

дослідження діяльності вищого навчального закладу (табл. 1).

Таблиця 1

Індикатори моніторингу та самооцінки результатів навчання
студентів у вищому навчальному закладі

Умовне позначення	Показники
1	2
<i>Результати науково-дослідної діяльності студентів</i>	
РНДД ₁	Кількість проведених вишівських олімпіад, чисельність студентів, що взяли в них участь
РНДД ₂	Кількість студентських наукових гуртків, чисельність студентів, що взяли в них участь
РНДД ₃	Чисельність студентів, які взяли участь у конференціях різних рівнів (факультетських, університетських, всеукраїнських)
РНДД ₄	Чисельність студентів, що взяли участь у Всеукраїнських конкурсах, кількість призерів з них
РНДД ₅	Кількість наукових публікацій за участю студентів
РНДД ₆	Кількість патентів та винаходів, отриманих за участю студентів
РНДД ₇	Чисельність студентів, які беруть участь у виконанні науково-дослідних і проектно-конструкторських робіт
РНДД ₈	Чисельність студентів, які одержують стипендії Президента України та інші стипендії та премії
<i>Результати навчання студентів</i>	
РН ₁	Чисельність студентів, що здобули вищу освіту за програмою «Подвійний диплом» відповідно до укладених угод, на 100 студентів денної форми навчання
РН ₂	Чисельність студентів, аспірантів, асистентів-стажистів, що направлені на навчання, виробничу практику за профілем підготовки або стажування до закордонних підприємств, організацій та установ, на 100 студентів денної форми навчання
РН ₃	Чисельність студентів – призерів міжнародних наукових студентських олімпіадах на 100 студентів денної форми навчання
РН ₄	Чисельність призерів II етапу Всеукраїнської студентської олімпіади на 100 студентів денної форми навчання
РН ₅	Чисельність призерів II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт з природничих, технічних та гуманітарних наук у звітному навчальному році на 100 студентів денної форми навчання
РН ₆	Чисельність студентів – призерів міжнародних мистецьких і творчих конкурсів, фестивалів на 100 студентів денної форми навчання
РН ₇	Кількість нагород, здобутих студентами-призерами на спортивних змаганнях (чемпіонати України, Універсиади України, чемпіонати України серед студентів), на 100 студентів денної форми навчання
РН ₈	Чисельність випускників – бакалаврів денної форми навчання, що завершили повний цикл навчання і здобули диплом з відзнакою, на 100 випускників цієї категорії
РН ₉	Чисельність випускників – бакалаврів денної форми навчання, що завершили повний цикл навчання і продовжили навчання в магістратурі, на 100 випускників цієї категорії
РН ₁₀	Сформованість компетентностей (загальних, професійних, особистісних)
РН ₁₁	Динаміка результатів навчальних досягнень студентів
РН ₁₂	Динаміка (рівень) результатів оцінювання професійних компетентностей (по окремих студентах, групах, курсах, факультетах)
РН ₁₃	Чисельність студентів, що отримали незадовільні оцінки під час сесії, %
РН ₁₄	Чисельність студентів, що брали участь у перескладанні іспиту, %
РН ₁₅	Чисельність студентів, які отримали незадовільні оцінки під час поточного контролю, %
РН ₁₆	Успішність захисту курсових робіт (проектів), випускних робіт (проектів)
РН ₁₇	Чисельність студентів, що здійснювали дипломне проектування та захист роботи іноземною мовою (за спільними освітніми програмами), %
РН ₁₈	Чисельність студентів, що отримали сертифікат ВЕС, %
РН ₁₉	Результати зрізів знань
РН ₂₀	Відвідування занять студентами
РН ₂₁	Статистика разових та постійних порушень кодексу професійної етики з боку студентів (в аудиторний час)
РН ₂₂	Чисельність випускників – іноземних громадян, які отримали диплом за ОР «бакалавр»,

	від загальної чисельності таких випускників, підготовлених у звітному навчальному році, %
РН ₂₃	Чисельність випускників – іноземних громадян, які отримали диплом за ОР «магістр», від загальної чисельності таких випускників, підготовлених у звітному навчальному році, %
РН ₂₄	Виконання державного замовлення на підготовку фахівців
РН ₂₅	Виконання державного замовлення на підготовку фахівців
РН ₂₆	Чисельність випускників усіх форм навчання, які отримали дипломи з відзнакою, %
РН ₂₇	Чисельність випускників усіх форм навчання, які закінчили навчальний заклад на «відмінно» і «добре», %
РН ₂₈	Чисельність випускників усіх форм навчання, які захистили науково-дослідні проекти (роботи), %
РН ₂₉	Чисельність випускників усіх форм навчання, дипломні проекти яких були рекомендовані ДЕК для впровадження у виробництво, %
РН ₃₀	Чисельність студентів усіх форм навчання, які закінчили звітний навчальний рік на «відмінно» і «добре», %
РН ₃₁	Чисельність студентів, які були учасниками міжнародних і Всеукраїнських науково-практичних конференцій і олімпіад, виставок і конкурсів наукових робіт, %
РН ₃₂	Чисельність студентів – учасників науково-практичних конференцій і олімпіад, виставок і конкурсів наукових робіт, які отримали винагороди і дипломи, %
РН ₃₃	Чисельність студентів, які брали участь у міжнародних і національних мистецьких творчих конкурсах і спортивних змаганнях, %
РН ₃₄	Результативність участі студентів у міжнародних і національних мистецьких творчих конкурсах, спортивних змаганнях
<i>Працевлаштування студентів</i>	
П ₁	Показники працевлаштування випускників
П ₂	Чисельність працевлаштованих випускників-магістрів, %
П ₃	Чисельність працевлаштованих (за фахом) випускників-магістрів, %
П ₄	Показники працевлаштування студентів, що навчаються
П ₅	Чисельність працевлаштованих випускників денної форми навчання, підготовлених у звітному навчальному році за кошти державного бюджету, %
<i>Контингент студентів</i>	
К ₁	Коефіцієнт використання ліцензованого обсягу прийому на перший курс денної форми навчання за програмами підготовки бакалаврів
К ₂	Індекс середнього значення результатів ЗНО по відношенню до мінімального значення
К ₃	Індекс середнього значення бала документа про повну загальну середню освіту по відношенню до середнього значення результатів ЗНО
К ₄	Чисельність зарахованих на початковий цикл денної форми навчання за програмами підготовки бакалаврів, %
К ₅	Середня чисельність осіб, зарахованих на початковий цикл (1 курс) з розрахунку на один акредитований напрям підготовки бакалаврів за денною формою навчання
К ₆	Чисельність зарахованих на початковий цикл денної форми навчання за програмами підготовки бакалаврів за кошти фізичних осіб, %
К ₇	Чисельність іноземних громадян, зарахованих на перший курс (початковий цикл) денної форми навчання, %
К ₈	Чисельність осіб з інших регіонів, зарахованих на перший курс (початковий цикл) денної форми навчання, %
К ₉	Чисельність іноземних студентів на 100 студентів денної форми навчання
К ₁₀	Контингент студентів денної форми навчання, які навчаються за програмами бакалавра, спеціаліста, магістра, %
К ₁₁	Коефіцієнт стабілізації контингенту студентів денної форми навчання
К ₁₂	Середній контингент студентів денної форми навчання з розрахунку на один напрям підготовки
К ₁₃	Середній контингент студентів денної форми навчання, які навчаються за програмами бакалавра, спеціаліста, магістра з розрахунку на один факультет
К ₁₄	Середній контингент студентів денної форми навчання, які навчаються за програмами бакалавра, спеціаліста, магістра з розрахунку на одну випускаючу кафедру
К ₁₅	Середній контингент студентів денної форми навчання, які навчаються за програмами бакалавра, з розрахунку на одну академічну групу
К ₁₆	Наявність системи управління якістю освіти
К ₁₇	Кількість місць ліцензованого обсягу прийому, заповнена студентами нового прийому, %
К ₁₈	Виконання плану державного замовлення на підготовку фахівців

K ₁₉	Кількість спеціальностей на підготовку фахівців, на які навчальний заклад не мав ліцензії або термін дії якої закінчився до початку звітнього навчального року, %
K ₂₀	Чисельність студентів, прийнятих на перший курс навчання, які пройшли довузівську підготовку, %
K ₂₁	Чисельність студентів нового прийому, які були прийняті на навчання за кошти юридичних і фізичних осіб, %
K ₂₂	Кількість напрямів, на які був відсутній конкурс абітурієнтів, %
K ₂₃	Чисельність студентів, які навчалися на місцях державного замовлення і вибули з навчального закладу у звітньому навчальному році, %
K ₂₄	Чисельність студентів, які були відраховані з навчального закладу за незадовільне навчання або поведінку, %
K ₂₅	Чисельність студентів-іноземців, які навчалися у звітньому навчальному році, %
K ₂₆	Чисельність студентів, які навчалися у звітньому навчального році за програмами обміну з іншими ВНЗ, %
K ₂₇	Частка загального ліцензованого обсягу на підготовку іноземних громадян, заповнена студентами-іноземцями, зарахованими на навчання у звітньому навчальному році

Далі за даними аналітичних звітів факультетів із застосуванням діагностичних процедур за кожним індикатором визначається найвищий та найнижчий ступінь прояву, встановлюється позитивна/негативна динаміка. Оброблені результати моніторингу надаються як зворотний зв'язок учасникам моніторингу та самооцінки, які розробляють пропозиції, рекомендації щодо коригування якості результатів навчання, удосконалення технології та інструментарію моніторингу якості результатів навчання. За результатами самооцінки якості результатів навчання для візуалізації динаміки змін і зручності аналізу будуються діаграми, гістограми, графіки за аналітичними звітами.

Самооцінка якості результатів навчання здійснюється не лише через аналіз індикаторів за результатами поточного та підсумкового контролю, але і шляхом порівняння із синтезованими даними (середніми величинами, трендом) за цими індикаторами. Саме тому доцільно аналізувати вертикальний (за курсами навчання) та горизонтальний ланцюг (за факультетами). Але, слід зазначити, що проводити самооцінку якості результатів навчання за великою кількістю показників досить складно. Тому необхідний розрахунок агрегованих показників у розрізі факультетів за кожною групою: результати науково-дослідної діяльності студентів, результати навчання студентів, працевлаштування студентів. При цьому доцільно застосовувати метод розрахунку узагальнюючого показника, що використовується сучасними

авторами [1; 5]. Побудова узагальнюючого показника заснована на методі таксономії. Перевагою цього методу є те, що він враховує вплив ряду факторів, які мають різну розмірність та способи опису [3]. Другий, не менш важливий, аспект полягає в тому, що оцінки узагальнюючого показника формуються в рамках інтервалу від 0 до 1 [3; 5]. Чим ближче значення узагальнюючого показника до 1, тим вище якість результатів навчання на факультеті. Алгоритм розрахунку узагальнюючого показника якості результатів навчання у вищому навчальному закладі в розрізі його факультетів подано на рис. 2.

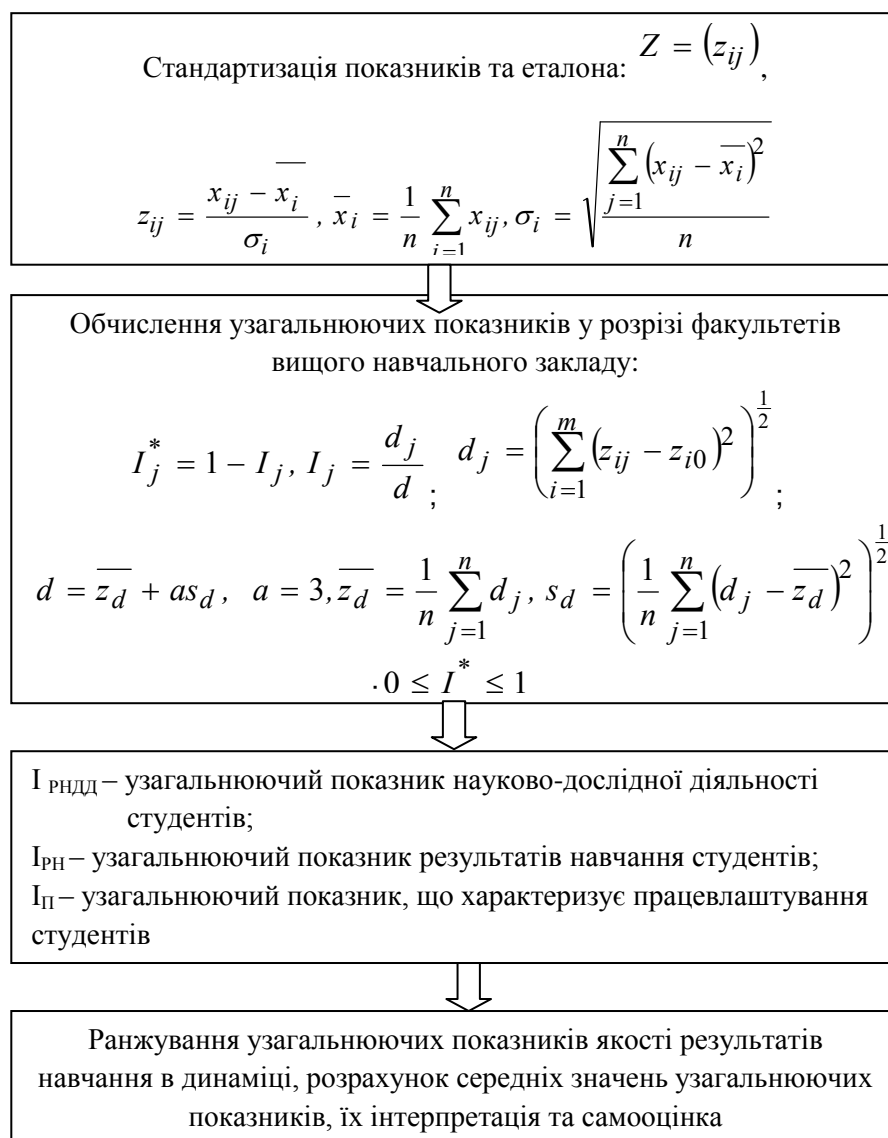

Рис. 2. Алгоритм розрахунку узагальнюючого показника якості результатів навчання

Після розрахунку узагальнюючих показників за кожною групою в розрізі факультетів вищого навчального закладу доцільно використовувати двомірну матрицю самооцінки якості результатів навчання (табл. 2) [3; 5; 9].

Таблиця 2

Матриця самооцінки якості результатів навчання у вищому
навчальному закладі

Оцінка	$V_{PHDD}; V_{PH}$	$H_{PHDD}; V_{PH}$	$V_{PHDD}; H_{PH}$	$H_{PHDD}; H_{PH}$
V_{PH}	[1; 1; 1] (високий)	[0; 1; 1] (нормальний)	[1; 0; 1] (нормальний)	[0; 0; 1] (середній)
H_{PH}	[1; 1; 0] (нормальний)	[0; 1; 0] (середній)	[1; 0; 0] (середній)	[0; 0; 0] (низький)

Матриця (див. табл. 2) заповнюється таким чином [3; 9]. Виходячи з наявного переліку факультетів вищого навчального закладу визначаються середні значення по узагальнюючих показниках, що характеризують науково-дослідну діяльність студентів, результати навчання студентів та працевлаштування студентів. Потім факультети розподіляються на дві групи:

1) факультети, що мають значення за узагальнюючими показниками вище за середнє (V_{PHDD}, V_{PH}, V_{PH});

2) факультети, що дорівнюють або мають значення за узагальнюючими показниками нижче за середнє (H_{PHDD}, H_{PH}, H_{PH}).

Факультетам, які мають значення за всіма трьома показниками вищі за середнє, присвоюється значення «1», а нижчі за середнє – «0». На перетині двох шкал (горизонтальної та вертикальної) записуються значення комплексних показників «1» або «0». При значенні узагальнюючих показників, які дорівнюють «1» (якісній оцінці результатів навчання), присвоюється «високий» рівень. Якщо хоча б одне зі значень узагальнюючих показників дорівнює «0», якісна оцінка результатів навчання вважається «нормальною», при двох оцінках, які дорівнюють «0», – «середньою», а при трьох – «низькою».

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Отже, самооцінка є корисним інструментом аналізу отриманих

результатів навчання у вищому навчальному закладі, особливо в ситуації, коли необхідно переглянути внутрішню ефективність навчання на факультетах і визначити нові пріоритети. Зіставлення показників, що характеризують науково-дослідну діяльність студентів, результати навчання студентів та працевлаштування студентів у розрізі факультетів, дозволяє зрозуміти вразливі та раціональні сторони навчання у порівнянні з іншими факультетами вищого навчального закладу.

Проте для підвищення ефективності процесу управління вищим навчальним закладом недостатнім є моніторинг показників, що характеризують результати навчання студентів. Необхідним є також створення системи моніторингу, яка забезпечить встановлення відхилень запланованих показників наявних навчальних ресурсів, якості складу викладачів, якості викладання, інформаційних систем, публічності інформації від фактичних та надасть оцінку їх значимості.

Список використаних джерел

1. Business Data Analytics: технологии добычи знаний и интеллектуального анализа данных. URL: <http://www.businessdataanalytics.ru>

2. Беденко Н. Н. Базовые модели и опыт самооценки деятельности современного вуза // Материалы XV Международной научно-технической конференции «Экономика и эффективность организации производства» (Тверь, 2011). Тверь: Филиал СПбГИЭУ в г. Твери. URL: <http://www.science-bsea.bgita.ru/>

3. Ким Дж.-О., Мюллер Ч. У., Клекка У. Р. Факторный, дискриминантный и кластерный анализ/пер. с англ.; под ред. И. С. Енюкова. Москва: Финансы и статистика, 1989. 216 с.

4. Конка М. Г. Один стратегический подход к использованию самооценивания и бенчмаркинга // Избранные труды 40-го конгресса Европейской организации по качеству (Берлин, сентябрь 1996 г.). Москва: ГП «Стандарты и качество», 1997. С. 148–157.

5. **Марюта А. Н., Ковальчук К. Ф.** Целевой экономической и управленческий анализ (контроллинг): монография. Днепропетровск: Системные технологии, 2005. 342 с.

6. **Момот О. І.** Менеджмент якості та елементи системи якості: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2007. 368 с.

7. **Полякова Г. А., Ачкасова С. А.** Формування системи моніторингу та самооцінки якості результатів навчання студентів у вищому навчальному закладі. *Неперервна професійна освіта: теорія і практика*. 2015. Вип. 4. С. 34–39.

8. Управление качеством продукции. Инструменты и методы менеджмента качества: учеб. пособ./Пономарев С. В., Мищенко С. В., Белобрагин В. Я. и др. Москва: РИА «Стандарты и качество», 2005. 248с.

9. **Пономаренко В. С., Раєвська О. В., Степуріна С. О.** Механізм санаційного управління підприємством: засади формування та моделі реалізації: монографія. Харків: ВД «ІНЖЕК», 2009. 304 с.

References

1. Business Data Analytics: tehnologii dobychi znaniy i intellektualnogo analiza dannyh [Business Data Analytics: knowledge mining technology and data mining]. <http://www.businessdataanalytics.ru>

2. **Bedenko N. N.** Bazovyye modeli i opyt samootsenki deyatelnosti sovremennogo vuza [Basic models and experience the self-assessment of modern university]. In Materialy XV Mezhdunarodnoy nauchno-tekhnicheskoy konferentsii "Ekonomyka i effektivnost' organizatsii proizvodstva. Tver", 2011. <http://www.science-bsea.bgita.ru/>

3. **Kim Dzh.-O., Myuller Ch. U., Klekka U. R.** Faktornyy, diskriminantnyy i klasternyy analiz [Factorial, discriminant and cluster analysis]. Ed. I. S. Enyukov. Moscow: Finansy i statistika, 1989. 216 p.

4. **Konka M. G.** Odin strategicheskoy podkhod k ispol'zovaniyu samoosenivaniya i benchmarkinga [One strategic approach to self-

evaluation and benchmarking]. In *Izbrannyye trudy 40th kongress Evropeyskoy organizatsii po kachestvu* (Berlin, 1996). Moscow: HP «Standarty i kachestvo», 1997. P. 148–157.

5. **Maryuta A. N., Koval'chuk K. F.** Tselevoy ekonomicheskyy i upravlencheskiy analiz (kontroliing) [Target economic and management analysis (controlling)]. Dnepropetrovsk: Systemnye tekhnolohyy, 2005. 342 p.

6. **Momot O. I.** Menedzhment yakosti ta elementy systemy yakosti [Quality management and quality system elements]. Kyiv: Tsentri navchal'noyi literatury, 2007. 368 p.

7. **Polyakova H. A., Achkasova S. A.** Formuvannia systemy monitorynhu ta samoosinky yakosti rezul'tativ navchannia studentiv u vyshchomu navchal'nomu zakladi [The formation of the system of monitoring and self-evaluation of the quality of learning outcomes of students in higher educational institutions]. In *Nepererivna profesiyna osvita: teoriia i praktyka*. 2015. No. 4. P. 34–39.

8. Upravleniye kachestvom produktsii. Instrumenty i metody menedzhmenta kachestva [Quality management. Tools and methods of quality management] / Ponomaryev S. V., Mishchenko S. V., Belobragin V. Ya. et al. Moscow: RIA «Standarty i kachestvo», 2005. 248 p.

9. **Ponomarenko V. S., Rayevnyeva O. V., Stepurina S. O.** Mekhanizm sanatsiynoho upravlinnia pidpryyemstvom: zasady formuvannia ta modeli realizatsiyi [Mechanism of sanitation management: principles and implementation model]. Kharkiv: PH «INZhEK», 2009. 304 p.